

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 128

יתרו תש"ע

של תלמידיו הוא עוזב הכל ומתמסר אליהם. כלומר, הוא הופך להיות "עומד". אם כן הוא דומה למלאך ה' צבקות. מכזה רב יכולים ללמוד. אבל הרב שאין לו זמן ופנאי ללמוד לתלמידיו מפני התקדמותו האישית, ממנו אי אפשר ללמוד.

ובזה יבואר הרש"י שלנו. מפני שמשנה רבינו ירד מן ההר ביום הכפורים וביום כזה אחרי 120 יום בהר, לא עם רב אשי ורבינא אלא עם הקב"ה בכבודו ובעצמו, ועוד שמדובר ביום הקדוש - יום הכפורים, מה היה רוצה מ"ר לעשות, כמובן. ובכל זאת העמיד את עצמו, והלך להיות "עומד" ומשמש לפניו. לראות מי כבר קבל מנה, ומי עדיין צריך לקבל, וזוהי גדולתו של משה.

ובזה מבארים את מה שרש"י אומר לקמן (יט יד) על הפסוק "וירד משה מן ההר אל העם" אומר רש"י מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל העם. וכי אלו עסקים היו למשה רבינו? כמובן שהכונה היא לעסקים בעבודת ה'. ומשה רבינו לא היה פונה לעסקיו הקדושים, אלא מן ההר אל העם לצורך בני ישראל לעזור להם בכל צרכיהם.

"ואתה תחזה" (יח כא)

סיפר הגאון רבי אליהו שטרנבוך שליט"א: זכורני שחונתי (כ"ק מרן אדמו"ר ה"מקור ברוך" מסערת ויז'ניץ) זיע"א סיפר לי שבכנסיה הגדולה במארינבאד בה השתתפו אלפים, ורבים מגדולי ישראל, ובדיונים הובעה בקורת נוקבת מפי כמה מהנואמים. קם הגאון רבי מנחם זמבא הי"ד להשמיע את דבריו, ואמר בין השאר:

ברש"י פרשת יתרו בשם המכילתא מובא שליתרו היו שבע שמות ואחד מהם יתר - על שם שיתר פרשה אחת בתורה "ואתה תחזה". ולכאורה הרי הפרשה מתחילה "ויאמר חותן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עושה, נבול תיבול וגו' כי כבד ממך הדבר לא תוכל עשוהו לבדך", ורק להלן פירש הצעתו "ואתה תחזה" וכו', וא"כ מדוע נקראת הפרשה ע"ש "ואתה תחזה וגו'" ולא ע"ש "לא טוב הדבר". וענה הגאון הנ"ל - "לא טוב הדבר" - בקורת, זאת עדיין אינה נחשבת לפרשה שתהיה ראויה להקרא על שמו, רק "ואתה תחזה", אם מוכנים לתת כתף, לפעול מעשים ופעולות חיוביות, זה יכול להחשב לפרשה בתורה.

"ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר" (יט ב)

אמרו חז"ל, שמי שזוכה למידת הענוה יוכל בקלות להתגבר על היצר הרע. וידוע מה שאמרו חז"ל בגמרא מסכת סוכה שלעתיד לבוא כשהקב"ה ישחט את היצר הרע, לצדיקים נדמה כהר גבוה ולרשעים כחוט השערה.

אומר ה"מסעד לבית ה'" שאפשר לרמוז זאת בפסוק שלפנינו "ויחננו במדבר" רומז לענוה. ועל ידי זה "ויחן שם ישראל נגד ההר" - הוא היצר הרע, על ידי הענוה יוכל לחנות כנגדו ולהתגבר עליו.

"ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים" (יח ז)

יש לדקדק על כפל הלשון "אשר הציל אשר הציל". וכתב בספר "קרוך לדוד" כי ידוע שמשנה ואהרון יצאו ובאו בארמונו של פרעה בלי רשות. והיו יוצאים ונכנסים כל היום בלי שמישהו יוכל למנוע זאת מהם. ופלא גדול שלא ניסו לגעת בהם ולהרע להם, למרות שהיו שונאים אותם מאד, בגלל המכות האיומות והנוראות שהביאו על פרעה ועל מצרים. וזהו נס גדול שמאת ה' היתה זאת שלא יגעו בהם. וכבר אמר משה בתחילת שליחותו (ג יא) "מי אנוכי כי אלך אל פרעה" שלא ינזק מהם. ויתרו שהיה מיועצי פרעה וידע כמה שנא פרעה אותם, ידע והכיר את גודל הנס חוץ מהנס העיקרי של יציאת עמ"י ממצרים.

וזה מה שאמר יתרו "ברוך ה' אשר הציל אתכם" היינו את משה ואת אהרון "מיד מצרים ומיד פרעה" כשאתם אליו. ועוד נס נוסף "אשר הציל את העם מתחת יד מצרים".

ובזה יבואר גם הפסוק (יח א) "וישמע יתרו וגו' את כל אשר עשה ה' למשה" דהיינו שהלך בכל פעם אל פרעה בלי רשות ולא הוזק כלל. "ולישאל עמו" דהיינו מה שנעשה עם ישראל "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים".

"ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלוקים" (יח יב)

וברש"י: ומשה היכן היה וכו' אלא, שהיה עומד ומשמש לפניו.

בספר "אוצרות צדיקי וגאוני הדורות" הביא בשם ר' מרדכי אריה הלוי הורוויץ זצ"ל אב"ד באניא, שכתב לבאר מה פירוש "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה" וכי כיצד מקבלים את פני השכינה, הלא ע"י קיום המצות. אז מה החידוש ומה האמירה, שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ברור, אם לא כך אז איך מקבלים פני שכינה?

אלא, הסביר הבעל שם טוב זצ"ל, שאדם רוצה עכשיו ללמוד תורה וע"י זה שילמד עם רב אשי ורבינא, בודאי ובודאי יזכה להדבק בשכינה. ובדיוק אז מגיע אליו איזה אורח. מושיב אותו ונותן לו צלחת מרק ורוצה לדבר איתו בלימוד, אך מתברר שהבור ריק, ואין בו תורה. ועל זה אמרו חז"ל: גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

ידוע מה שאומרים חז"ל "אם דומה הרב למלאך ה' צבקות יבקשו תורה מפיהו" ושואלים, מנין לנו לדעת איך נראה מלאך, וכי יש לנו תמונה? והתשובה היא, שהמלאכים נקראים "עומדים" מכיון שאינם יכולים להתקדם ולהתעלות. לעומת זאת, אנשים שיש להם יצר הרע, ע"י שלומדים ומתגברים על היצר עולים ומתקרבים אל הקב"ה. ממילא אם הרב הוא אחד שלמרות שהיה רוצה עכשיו ללמוד יותר ויותר עמוק, בכל זאת, כדי להשיג את טובתם

ובזה יבואר גם הפסוק בתהילים קכ"א "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי" כלומר, כאשר אני נושא את עיני ורואה את היצר הרע, ההרים, בכל זאת איני מתירא ממנו כי "מאין" רמו למידת הענוה, שעושה מעצמו "אין", "יבוא עזרי" להלחם בו.

"כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל" (יט ג)

עיקר הבית ועיקר החינוך הוא האמהות, ה"בית יעקב". כמו שדורשים על הפסוק "וכל העם רואים את הקולות" שהיו רואים את הנשמע. כלומר, כשהילדים רואים בעיניהם את מה שהם שומעים, כשרואים בבית את מה ששומעים בדרשות, כאשר האמא, שהיא רוב הזמן בבית, מתנהגת ומראה דוגמא אישית כמו מה שהם שמעו, על ידי זה אנחנו יכולים לקוות שהם ישמרו את התורה.

"השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו" (יט יב)

בספר "ראש גולת אריאל" חלק א' עמ' ל"ג מסופר: בספר **בית ישראל על התורה** הובאו דברים ששמע ה"אמרי אמת" מרבי זליג'ל בשם הרבי הזקן **מקוצק**. אף בשיח בעל פה חזר לפעמים ה"בית ישראל" על אמרי שפר שונים שקיבל ה"אמרי אמת" ממנו. הרי אחד מהם: כתוב בפרשת יתרו: "השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו", פירש רבי זליג'ל משמו של השרף, "לא טוב כשרק נוגעים בקצה ההר ולא ממשיכים".

"ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר" (יט טז)

בספר **"מסע לבית ה'"** כותב שיתכן לרמוז בפסוק זה את מה שאמרו רבותינו ז"ל: אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, חכה לו (למשיח). וידוע, כי הגלות נקראת "לילה" והגאולה נקראת "יום". ואנחנו כבר מחכים בכל יום מתי יאיר לנו הקב"ה את חשכת הלילה ויבנה את הבית השלישי ויבוא הגואל במהרה.

וזה רמוז במקרא קודש שלפנינו "ויהי ביום השלישי" כלומר, בגאולה השלישית שנרמזת במילת "יום". "בהיות הבוקר" כאשר התחילה הגאולה להאיר, "ויהי קולות וברקים וענן כבד" רמוז לצרות התכופות הבאות בזמן הגאולה. אז סימן מובהק הוא כי הגאולה קרובה לבוא וקול השופר של המשיח חזק מאד.

"ויהי קולות וברקים" (יט טז)

כתב בספר **"והאיש משה"** בשם הגאון ר' משה סולובייציק **זצ"ל**: יש להתבונן, מדוע כאן כתוב: "קולות וברקים" ולהלן נאמר: (כ טו) "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים". מה טעם ה"ברקים" שמקודם, נקראין עכשיו "לפידין"? והנה איתא בזה"ק שקודם התיקון היו ברקים ולאחר התיקון לפידים. וי"ל הכוונה, ע"ד משל לאדם השרוי באמצע הלילה ביער חשוך, ואינו יודע בין ימינו לשמאלו, פתאום

הוא רואה ברק שהתנוצץ לרגע באמצע החושך. אם יש לו שכל, הוא מנצל את הרגע החולף הזה כדי להתבונן בכל סביביו, ואז אפילו לאחר שכבה הברק והחושך חוזר, הוא יודע כבר את הדרך שלו המביאה אותו אל מטרתו. באופן זה הברק הופך ללפיד העשוי להאיר הדרך לאדם בכל מקום שהוא. והוא המדה ג"כ ברוחניות. אם באה לאדם פתאום התעוררות, כמו שהיה במתן תורה, הרי זה מלכתחילה כעין ברק גרידא. אבל אם יודעים לנצל ברק כזה, יכולים לעשות מן הברק לפיד כזה, שיאיר כל החיים.

גם אנו זוכים פעמים לברקים של התעוררות רוחנית, אבל צריכים לנצל ולתקן אותם ולעשות מהם לפידים, אשר יפיצו אור על כל החיים המסוגלין לשנות את האדם לגמרי.

"ועושה חסד לאלפים" (כ ה)

צריך עיון, לפי מה שאמרו חז"ל ששת אלפים שנה הווי עלמא. אם כן, איך יגיע העולם אפילו לאלף דור, הרי דור הוא 25 שנה. והתורה מבטיחה לנו אלפיים דורות?

ואפשר לומר, שהתורה באה להגיד שמידה טובה מרובה פי חמש מאות ממידת פורענות, וכדי ללמד אותנו דבר זה אמרה התורה שבמידת פורענות הקב"ה שומר עד ארבע דורות, ובמידת החסד עד אלפיים דורות.

"לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא שמו לשוא" (כ ז)

והקשה ר' מאיר מפרימשלן זצ"ל: למה מכל העבירות דוקא פה כותבת התורה שה' לא ינקה ולא תתקיים בו מידת "ונקה"?

והסביר הדבר במשל. אם אדם עושה עבירה, ואכל חזיר ח"ו. היד כותבת בלילה בספר הזכרונות, פלוני אכל חזיר. ואם עשה תשובה שלימה מוחקים מספר הזכרונות את הכתב ולא ניכר כלל.

אבל, הנשבע בשם ה' לשוא, נכתב בספר על שמו: פלוני נשבע בשם ה' לשוא. ואפילו אם עשה תשובה שלימה כל ימיו עדיין אי אפשר למחוק מספר הזכרונות את כל העבירה, משום שאסור למחוק שם ה'. וזהו "כי לא ינקה".

"לא תעשון איתי אלוהי כסף ואלוהי זהב לא תעשו לכם" (כ יט)

הפשט, "לא תעשון איתי". כלומר, כדמות שמשי העומדים לפני במרום. וחוף מזה אלוהי כסף ואלוהי זהב לא תעשו לכם.

ובספר **"פרדס יוסף"** מביא על דרך הדרוש, שבדרך כלל מי שיש לו מעט כסף יודע שהוא זקוק גם להקב"ה אך מי שיש לו הרבה כסף, בטוח שהכסף כל כך חזק שהוא כבר לגמרי שוכח את ה'. ממילא אומרת התורה כשמדובר על אלוהי כסף "לא תעשון איתי" כלומר, עובד גם את ה' וגם את הכסף. אבל כשמדובר על אלוהי זהב, אז זה כבר "לא תעשו לכם". כי כבר שוכחים לגמרי את ה'.

